

фінансових інституцій, які сприяють виникненню і зростанню інтегрованої та взаємозалежної глобальної економіки» (Yeung, 2002 р.).

Глобальні виклики, що впливають на управління зовнішньо-економічним розвитком національної економіки, супроводжуються виникненням таких особливостей :

- поява нових магістральних тенденцій, за якими буде розвиватись світ упродовж майбутніх кількох десятиліть;
- коригування національних систем державного управління,
- зміна стратегій економічного, політичного та духовного розвитку;
- взаємозалежність країн світу;
- уніфікація й стандартизація умов та факторів розвитку окремих країн світу;
- посилення ризиків глобальної ізоляції країни, що провокує її соціально-політичну та економічну деградацію.

Таким чином, управління зовнішньоекономічним розвитком країни являє собою інтегрування основних елементів управління та забезпечення міжнародної та внутрішньої конкурентоспроможності країни під впливом глобалізаційних процесів.

Список використаних джерел

1. *www.kmi.gov.ua – Урядовий портал. 121. www.president.gov.ua – офіційний сайт Президента України.*
2. *www.rada.gov.ua – офіційний сайт Верховної Ради України.*
3. *Кудряшова Н.В. Глобалізація та її вплив на економіку України // Вісник. – К., 2004. – №1 (25). – С. 111–117. – Бп14949-1(25)*

УДК 332.2

Кіріченко К.А., аспірант
Науковий керівник: Шиян Д.В., д.е.н., професор
*Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
(м. Харків, Україна)*

ІННОВАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ У ХОДІ ЗЕМЕЛЬНОЇ РЕФОРМИ

Найвагоміше багатство усіх поколінь українців – це земля. Вагомість українських сільськогосподарських земель у Європі не викликає жодних сумнівів, земельний потенціал України складає 5,7 % території Європи. Саме в умовах високого рівня глобалізаційних процесів галузь може стати провідною у розвитку економіки України. Тому зазначена тема актуальна в аспекті визначення проблем і перспектив сільськогосподарського землекористування та перспектив його подальшого реформування.

Питання реформування землекористування сільського господарства розкрито у наукових працях таких дослідників, як Баранцова Б.В. [1], Саблука П.Т. [2], Месель-Веселяк В.Я. [3] та інших. Проте теоретично невизначеним залишаються інноваційні механізми та подальші перспективи реалізації сучасної земельної реформи, її вплив на ефективність використання земель сільськогосподарського призначення.

У зв'язку з цим метою наукової роботи є теоретичне дослідження сучасної земельної реформи, її вплив на ефективність землекористування у сільському господарстві та інноваційна трансформація земельних ресурсів під впливом загальноукраїнської діджиталізації.

Необхідність земельної реформи признали ще на початку 90-х років ХХ століття. Підґрунтям стало не раціональне використання земель, монополізація власності на землю та відсутність плати за користування нею. Внаслідок чого Верховною Радою України було прийнято постанову «Про земельну реформу» [1].

3 грудня 1999 року з Указом Президента України №1529/99 «Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки». Цим Указом передбачалося розформування колективних сільськогосподарських підприємств, як таких, що не відповідають вимогам ринкової економіки [2].

В.Я. Месель-Веселяк відзначає, що населення задіяне у сільському господарстві країни зробило такі висновки: земельна реформа була неминуча, а також мала правову та нормативну базу; Україна розробила свою власну реформу сільськогосподарського землекористування, яка відповідала вимогам сучасності на той час; створені різні за формою власності підприємства, що підвищило мотивацію робітників; господарства особистого типу забезпечили трудову зайнятість селян; механізм оренди дозволив селянам вільно розпоряджатися землею. Та позитивні зміни не змогли привести до побудови ефективної системи землекористування [3].

Наявні тенденції підтверджують, що ефективність використання сільськогосподарських земель потребує підвищення, а їх державне управління радикальних змін, без цього економічний, екологічний та демографічний стан сільської місцевості матиме руйнівний характер. А саме сільські мешканці, в першу чергу, мають змогу підвищити ефективність використання землі на засадах сталості та зробити сільське господарство провідною галуззю економіки України.

Політики та науковці України сподіваються, що ринок землі здатний вирішити велику кількість проблем, а саме знайти ефективних власників для сільськогосподарських земель, які забезпечать стале використання земель та підвищення їх родючості. Крім того, передбачається, що ринок землі не тільки забезпечить майнові права, а й стане ефективним механізмом контролю за використанням сільськогосподарських земель. Передбачена інвестиційна привабливість дозволить покращити інфраструктуру селищ, поліпшити демографічну ситуацію сіл через створення великої кількості робочих місць. Тільки після 30-ти років земельної реформи Верховна Рада України ухвалила Закон про вільний обіг землі сільськогосподарського призначення від 31 березня 2020 р., який набуде чинності 1 липня 2021 р. У реформі зазначили хто і у який час може отримувати майнові права на землю, хто матиме пріоритет перед іншими, визначено максимальний розмір ділянок сільськогосподарських земель для передачі у володіння фізичним або юридичним особам, і що важливо окреслено умови за яких майнові права на землю можуть бути припинені [4,5].

Для підвищення ефективності використання земель та поліпшення їх інвестиційного потенціалу необхідно:

1. Розшири функції державного земельного кадастру (досягти відображення не тільки кількісної інформації про землі, але й якісного стану угідь) та забезпечити його прозору діяльність на засадах діджиталізації.

2. Надати належний захист землевласникам від можливого рейдерського захоплення земель, насамперед через автоматизацію процесу реєстрації прав власності на землю.

3. Проаналізувати: готовність нормативно-правової бази до вільного обігу земель сільськогосподарського призначення; достатність фінансування галузі та окремо трьох груп виробників сільськогосподарської продукції; кадровий склад на усіх рівнях управління земельних відносин.

4. Встановити чіткі механізми контролю власників за станом земель та відчуження угідь у разі порушення екологічного стану земель.

5. З метою розвитку сільського господарства на засадах сталості ввести у широкий обіг поняття «агроландшафту» та закріпити його норми на законодавчому рівні.

6. Впроваджувати інноваційні системи землекористування, які досягатимуть отримання більших прибутків без екологічного порушення стану ґрунтів.

7. Забезпечити оновлення основних засобів виробництва на прогресивне сільськогосподарське обладнання.

8. Узагальнити та взяти до уваги досвід зарубіжних країн, які вдало провели земельне реформування, поліпшивши не тільки економічний стан галузі сільського господарства, але й екологічний стан земель.

Отже, основою інноваційного розвитку землекористування є державне регулювання. У майбутньому держава не повинна обмежуватися відкриттям ринку землі. Варто урахувати, що призвело до монополізації земель через що, можуть бути подолані обмеження, які утримують землекористувачів від обробітку власних земель, які інноваційні орієнтири забезпечуватимуть екологічність використання земель. Необхідно приділити увагу фінансуванню та привабливості інвестицій для малих господарств, поліпшення інфраструктури селищ для покращення демографічної ситуації на селі, для екологічно-раціонального землекористування з метою збереження земельних ресурсів для майбутніх поколінь. Підхід до відкриття земельного ринку повинен стати більш відповідальним, тобто для підвищення ефективності використання землі при вільному її обігу необхідно розробити ряд законодавчих актів для регулювання і контролю землекористувачів та землевласників.

Список використаних джерел

1. Баранцов Б.В. *Земельна реформа в Україні: історичний аналіз. Землеустрій кадастр і моніторинг земель*. 2016. №1-2. С. 136-145.

2. Саблук П.Т. *Земельна реформа у системі аграрних перетворень. Землевпор. вісник*. 2001. № 3. С. 20-23.

3. Месель-Веселяк В.Я. *Аграрна реформа і організаційно-економічні трансформації в сільському господарстві. Збірник матеріалів дванадцятих річних зборів Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників*. 2010. С. 185-188.

4. Мігдаль О. *Земельна реформа – основні акценти*. URL: <http://jurblog.com.ua/2017/08/zemelna-reforma-osnovni-aktsenti/>

5. *Земля на продаж. Довідник земельної реформи*. URL: https://lb.ua/economics/2020/04/01/454201_zemlya_prodash_dovidnik_zemelnoi.html

УДК477.338.439:636.22

Ляліна Н.С., к.е.н., доцент

*Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
(м. Харків, Україна)*

ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ОКУПНОСТІ ВИТРАТ НА МОЛОКО В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Молочне скотарство було і залишається провідною галуззю не тільки тваринництва, а і всього сільськогосподарського виробництва, яка відіграє виключно важливу роль у забезпеченні продовольчої безпеки нашої країни. Та незважаючи на це кількість підприємств, що займаються її розвитком, постійно зменшується. Опрацювання звітних матеріалів усіх підприємств Харківської області про результати виробництва і реалізацію молока показало, що таких підприємств у 2018 р. виявилось 82 при їх загальній кількості 571 (які звітують за формою 50 с.-г.). В той час, як у 2016 р. їх кількість дорівнювала 100 із 552, а у 2006 р., відповідні показники становили 168 із 422. За даними Державної служби статистики України за 1990-2018 рр. у Харківській області кількість виробляемого молока зменшилася із 1270,6 тис. тонн до 519,3 тис. тонн (на 60%) [1]. Головну проблему науковці вбачають у низькому рівні рентабельності, внаслідок чого більшість виробників втрачають зацікавленість у виробництві молока і ліквідують галузь [2-6]. На жаль, у 2020 р. тенденція щодо скорочення поголів'я продовжується. Галузь зазнає незворотних змін.

Враховуючи прагнення України інтегрувати у світовий економічний простір необхідно зберегти те становище, при якому населення України споживатиме тваринницьку продукцію